

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Johdanto

Sisäministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi (SM032:00/2024).

Sisäministeriö asetti 15.10.2024 lainsäädäntöhankkeen valmistelemaan uuden EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen (ns. pakti) kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa paktin muodostavien säädösten edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ulkomaalaislakia, kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, terveydenhuoltolakia, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten annettua lakia, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua lakia, rikosrekisterilakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, Maahanmuuttovirastosta annettua lakia, turvatoimista Maahanmuuttovirastossa annettua lakia, yksityisistä turvallisuuspalveluista annettua lakia sekä lastensuojelulakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.6.2026.

Tausta

Täytäntöönpano sovitetaan yhteen Petteri Orpon hallituksen ohjelman tavoitteiden kanssa. Kansallista liikkumavaraa ehdotetaan käytettävän yleisesti hallituksen ohjelman tavoitteen mukaisesti niin, että turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä ehkäistään ja turvapaikkapolitiikkaa tiukennetaan sisältäen myös kielteisen päätöksen saaneiden tehokkaamman maasta poistumisen tai poistamisen. Ehdotuksilla toteutetaan myös hallituksen ohjelman kirjausta, jonka mukaan Suomen turvapaikanhakujärjestelmää tehostetaan ja sen laatua kehitetään. Esityksellä toimeenpantaisiin lisäksi hallitusohjelman vastaanottotoimintaa koskevat tavoitteet.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ehdottaa niitä kansallisia säädösmuutoksia, joita tarvitaan paktin täytäntöönpanemiseksi kansallisesti. Koska suuri osa säädöksistä on suoraan sovellettavia asetuksia, esityksessä ehdotetaan päällekkäisen kansallisen lainsäädännön kumoamista. Kansallista liikkumavaraa sisältävien säännösten osalta ehdotetaan sekä uutta kansallista lainsäädäntöä että voimassa olevan muuttamista. Kansallista liikkumavaraa sisältyy erityisesti toimivaltaisiin viranomaisiin, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkintaan, oikeusapuun, muutoksenhakuun sekä vastaanottopalveluihin. Suurin osa ehdotetuista säädösmuutoksista kohdistuu ulkomaalaislakiin ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettuun lakiin.

Vastausohjeet vastaanottajille

Myös tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/27731/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.sm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sisäministeriö, PL 26, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/27731/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus SM032:00/2024). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Lausunnonantajia pyydetään noudattamaan lausuntopyyntö -kohdassa annettuja tarkempia ohjeita lausunnon antamiseen.

Aikataulu

Lausuntoaikaa pidennetään viikolla. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 9.2.2026. Vaikka lausuntoaika ajoittuu osittain lomakauteen, sitä ei ole mahdollista pidentää. Ehdotetulla lainsäädännöllä pannaan kansallisesti täytäntöön EU-lainsäädäntöä, jonka tulee olla voimassa 12.6.2026. Täytäntöönpannavan EU-lainsäädännön laajuus on edellyttänyt huolellista ja laaja-alaista valmistelua valtioneuvostossa, minkä vuoksi on välttämätöntä varata riittävä aika myös eduskuntakäsittelylle.

Valmistelijat

Lainsäädäntöneuvos Sanna Montin, p. 0295 488 314, sanna.montin(at)gov.fi
Erityisasiantuntija Tiina Järvinen, p. 0295 488 625, tiina.jarvinen(at)gov.fi (vastaanotto, tavoitettavissa 7.1.2026)
Erityisasiantuntija Miira Mikonsaari, p. 0295 488 309, miira.mikonsaari(at)gov.fi (vastaanotto, tavoitettavissa 31.12.2025)
Rajavartiolylitarkastaja Jouni Pulkkinen, p. 0295 421 610, jouni.pulkkinen(at)raja.fi (seulonta)

Linkit

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM032:00/2024> - Linkki hankesivulle

<https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM032:00/2024> - Länk till projektportalen

Liitteet:

[Pakti-HE_luonnos_lausuntokierros_19122025.pdf](#)

[Pakt RP_huvudsakliga innehåll.pdf](#)

[Pakt RP_screening - förslag som gäller Åland.pdf](#)

[Pakt RP_Företrädare - förslag som gäller Åland.pdf](#)

[Pakt RP_Lagförslag_1-15.pdf](#)

Jakelu:

Ahvenanmaan maakuntahallitus
Amnesty International
Diakonissalaitos
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon ELY-keskus

Etelä-Savon hyvinvointialue
ETU - edustajat turvapaikanhakijalapsille ry
Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin kaupunki
Helsingin poliisilaitos
HUS
Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Hämeen ELY-keskus
Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkiset Oikeusavustajat ry
Juristiliitto - Jursiförbundet
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
KEHA-keskus
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keskusrikospoliisi
Kommunernas socialtjänst k.f.
Korkein hallinto-oikeus
Kotimajoitusverkosto
Kuntaliitto
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin ELY-keskus
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun keskusliitto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maahanmuuttovirasto
Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
MIELI ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeuspalveluvirasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pakolaisneuvonta ry
Pelastakaa lapset ry
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Poliisihallitus
Poliisin ja Rahan henkilöstö JHL ry
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päällystöliitto ry
Rajaturvallisuusunioni ry
Rikosuhripäivystys
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan hyvinvointialue
Siirtolaisinstituutti
Sisäministeriön poliisiosasto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Konepäällystöliitto SKL ry
Suomen Punainen Risti
Suomen Yrittäjät
Syyttäjälaitos
Terveiden ja hyvinvoinninlaitos
Tietosuojavaltuutettu
Tulli
Tullivirkamiesliitto ry
Tuomioistuinvirasto
Turun hallinto-oikeus
Turvapaikanhakijoiden tuki ry
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
UNHCR Pohjoismaiden toimisto
Unicef
Upseeriliitto ry
Uudenmaan ELY-keskus
Valtiovarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Vastaanottokeskukset ja ryhmäkodit
Väestöliitto
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Yhteiset lapsemme ry

Lausuntojen antamisen tarkemmat ohjeet

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan esitystä alla olevan teemoituksen mukaisesti. Pyydämme noudattamaan samaa teemoitusta myös lausunnoissa, jotka toimitetaan sisäministeriölle kirjaamon tai Vahva-asiakirjajärjestelmän kautta.

Pyydämme arvioimaan kutakin keskeistä ehdotusta, niiden vaikutuksia ja ehdotusten perustustekijöiden mukaisuutta erikseen alla annetun teemoituksen mukaisesti. Pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että lausunnosta käy selkeästi ilmi mihin kohtaan esitystä kommentti tai huomio liittyy. Eri teemojen alla olevaan ”Yleiset huomiot” -kohtaan voi esittää huomioita kyseiseen teemaan liittyvistä muutoksista, jotka eivät arvionne mukaan kohdistu suoraan yhteenkään teeman alla olevista kohdista. Lausunnon ei tarvitse koskea koko esitystä, vaan se voi kohdistua myös yksittäiseen teemaan.

Koko esitystä koskevia yleisiä huomioita voi esittää ”Esitystä koskevat muut huomiot” -kohdassa.

Ei lausuttavaa

Ei lausuttavaa -toteaminen

Seulonta

Yleiset huomiot seulontamenettelystä

Viranomaiset ja tehtävienjako viranomaisten välillä

Seulontaviranomaisten toimivaltuudet

Seulottavan henkilön läsnäolo seulonnassa

Riippumaton perusoikeuksien seurantamekanismi seulontaan ja rajamenettelyyn

Henkilötietojen käsittely

Eurodac-järjestelmä

Eurodac- järjestelmää koskevat muutokset

Kansainvälistä suojelua koskevat menettelyt

Yleiset huomiot menettelyistä

Menettelyn alkuvaiheet

Maksuton oikeudellinen neuvonta / oikeusapu hallintomenettelyssä

Poikkeukset oikeuteen oleskella Suomen alueella hakemuksen tutkinnan ajan

Turvalliset maat

Muutoksenhaku (valitusajat, valituskiellot ja tuomioistuinten määräajat)

Euroopan unionin kansalaisten kansainvälisen suojelun hakemukset

Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeus

Turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeutta koskeva muutos

Pitkään oleskelleiden direktiivin muutos

Pitkään oleskelleiden direktiivin muutos

Vastaanotto

Yleiset huomiot liittyen vastaanottoon

Vastaanottopalvelujen saaja ja kesto

Vastaanottopalvelut (tunnistautuminen, vastaanottoraha, tilapäistä suojelua hakevien terveydenhuolto, vastaanottopalveluista perittävien maksujen takautuva perintä)

Vastaanottopalvelujen rajoittaminen ja peruuttaminen (alennettu vastaanottoraha, vastaanottopalvelujen peruuttaminen)

Liikkumisvapauden rajoittaminen (maantieteellinen kohdentaminen, liikkumisvapauden rajoittaminen)

Ehdotuksen vaikutukset ihmiskaupan uhreihin

Ilman huoltajaa olevien lasten edustajajärjestelmä

Edustajajärjestelmään ehdotetut muutokset, vastaanottolaki

Edustajajärjestelmään ehdotetut muutokset, kotoutumislaki

Terveysdenhuoltolaki

Terveysdenhuoltolakiin ehdotettu muutos

Muut muutokset

Sellaiset muita muutoksia koskevat huomiot, jotka eivät liity edellä esitettyihin teemoihin

Esitystä koskevat muut huomiot

Koko esitystä koskevat yleiset huomiot

Hulkkonen Minna
Sisäministeriö

Montin Sanna
Sisäministeriö